

О. М. Дуброва,
к. пед. н., доцент, докторант, Міжрегіональна академія управління персоналом
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8150-1215>

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.19-20.152

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

O. Dubrova,
PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Doctoral candidate, Interregional Academy of Personnel Management

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL POLICY
IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION
AND DIGITALIZATION OF SOCIETY

У статті дістали подальшого розвитку теоретичні підходи до формування парадигми розвитку науково-освітньої політики в умовах глобалізації публічного управління та діджиталізації суспільства, що полягають в модернізації існуючих інститутів, розвитку публічно-приватного партнерства, масовості професійної освіти, спрямованої на забезпечення кадрами інноваційної HR-індустрії, відведенні керівної ролі в публічному управлінні інтелектуальному лідерству.

Визначено, що сектор науково-освітньої політики пов'язаний з підходами до її організації у нових політичних, економічних, соціальних та культурних умовах. Сучасна науково-освітня політика покликана стати драйвером, основною рушійною силою розгортання інформаційного суспільства. Вона здатна здійснити інституційний перехід суспільних відносин на інший, принципово новий рівень розвитку. Такий підхід передбачає докорінну зміну цілей, змісту та структури суспільних відносин, спрямованих на розвиток інтелектуального потенціалу України. Цю наукову проблему слід розглядати у довгостроковому стратегічному аспекті "діалогічної освіти", в якій освіта розглядається як єдність чотирьох аспектів, серед яких такі: діалог особистості з "іншими", що виражається в орієнтації на формування навичок побудови ефективної, неспотвореної комунікації, міжособистісної інтеракції в умовах постсучасної індивідуалізації та ослаблення соціальних зв'язків; діалог особистості з собою, що полягає в орієнтації на самопізнання і самоактуалізацію, вироблення навичок раціонального мислення, здатності формувати власний світогляд в умовах розвитку культурної постсучасності; формування відповідальної, продуктивно мислячої, вільної особи; діалог зі світом природи, орієнтований знайомство з наукою як особливим культурним феноменом, що грає величезну роль у постсучасному суспільстві; формування адекватного уявлення про її специфіку, можливості та обмеження; виховання екологічного мислення, що долає антагонізм "людина — природа"; діалог культур, зумовлений орієнтацією на мультикультуралізм, усвідомлення цінності культурного різноманіття.

Визначено загальні тенденції розвитку науково-освітньої політики у світі, відзначено швидкі темпи розвитку вищої освіти, масовість вищої освіти. Відбувається також диверсифікація освітніх потреб студентів, що навчаються, що сприяє збільшенню різноманітності освітніх планів та програм, виникненню нових спеціалізацій та спеціальностей, що знаходяться на стику двох або декількох предметних областей знань.

In the article, the theoretical approaches to the formation of a paradigm for the development of scientific and educational policy in the conditions of the globalization of public administration and digitalization of society, which consist in the modernization of existing institutions, the development of public-private partnerships, the mass of professional education aimed at providing personnel for the innovative HR industry, were further developed in the article. assigning a leadership role in public administration to intellectual leadership. It was determined that the sector of scientific and educational policy is connected with approaches to its organization in new political, economic, social and cultural conditions.

Modern scientific and educational policy is designed to become a driver, the main driving force of the development of the information society. It is able to carry out an institutional transition of social relations to another, fundamentally new level of development. Such an approach involves a fundamental change in the goals, content and structure of social relations aimed at the development of the intellectual potential of Ukraine. This scientific problem should be considered in the long-term strategic aspect of "dialogical education", in which education is considered as a unity of four aspects, among which are the following: the dialogue of the individual with "others", which is expressed in the orientation towards the formation of skills for building effective, undistorted communication, interpersonal interaction in conditions of postmodern individualization and weakening of social ties; the dialogue of the individual with himself, which consists in orientation towards self-knowledge and self-actualization, the development of rational thinking skills, the ability to form one's own worldview in the conditions of the development of cultural postmodernity; formation of a responsible, productively thinking, free person; dialogue with the natural world, oriented acquaintance with science as a special cultural phenomenon that plays a huge role in postmodern society; formation of an adequate idea of its specificity, possibilities and limitations; education of ecological thinking that overcomes the antagonism "man — nature"; dialogue of cultures, conditioned by the orientation towards multiculturalism, awareness of the value of cultural diversity.

The general trends of the development of scientific and educational policy in the world are determined, the rapid pace of development of higher education and the mass of higher education are noted. The educational needs of students are also diversifying, which contributes to the increase in the variety of educational plans and programs, the emergence of new specializations and specialties that are at the junction of two or more subject areas of knowledge.

Ключові слова: глобалізація публічного управління, діджиталізація суспільства, науково-освітня політика.

Key words: globalization of public administration, digitalization of society, scientific and educational policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Під науково-освітньої політикою у дослідженні розуміється розробка та реалізація системи державних заходів, направлених на інтелектуальний розвиток освіти та науки. При цьому державні заходи передбачають управління довгостроковими проектами, націленими на досягнення синергетичного ефекту у пошуку ефективних рішень в ході

безперервного підвищення якості комунікації, мислення та управління діючими суб'єктами у сфері освіти та науки. У свою чергу науково-освітня політика в умовах діджиталізації сфер національної економіки та суспільства покликана гарантовано забезпечити ефективне управління виробництвом, зберіганням, передачею та розвитком соціально значущої інформації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Досвід наукового осмислення ролі та місця реалізації інтелектуального потенціалу людини у становленні та розвитку суспільства має історію, ймовірно, порівнянну з історією формування людської цивілізації, філософії, педагогіки, культури та соціального управління. Разом з цим слід виділити кілька імен сучасних дослідників, роботи яких пов'язані з розробкою теорії інформаційного суспільства. Сам термін "інформаційне суспільство" нерідко приписують Ю. Хаяші, професору Токійського технологічного інституту, хоча ще одна японська версія походження цього словосполучення відноситься до бесіди К. Курокава і Т. Умесао в 1961 році. Термін міцно закріпився, увійшов у науковий обіг і вже 1962 року був використаний у роботі Ф. Махлупа. Найчастіше у науковій літературі можна зустріти ототожнення понять "інформаційне суспільство" та "постіндустріальне суспільство". Основоположниками розробки проблеми вивчення сутнісних ознак зазначеної понятійної системи є Д. Белл, Е. Тоффлер, Ф. Махлуп, М. Порат, Е. Масуда, Т. Стоунер, А. Турен, М. Кастельс та ін. Теоретичні основи формування та реалізації глобальної науково-освітньої політики інформаційного суспільства у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників не знайшли широкого висвітлення, що визначають ракурс та спираються на фундаментальні положення кожної із предметних областей.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою проведеного в поданій статті дослідження є розвиток та виявлення домінуючих тенденцій розвитку науково-освітньої політики в умовах глобалізації публічного управління та діджиталізації суспільства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Суспільні відносини при зміні культурно-історичної парадигми, заснованої на переході від індустріального суспільства до інформаційного багато в чому залежать від нових цінностей та пріоритетів, ключовим концептом яких є не володіння технологією, а розуміння контексту існуючої реальності. Соціальні зміни, пов'язані зі вступом людства в нову історичну епоху, торкаються всіх аспектів існування людини, починаючи з її біологічних потреб і закінчуючи духовними.

У новій парадигмі змінюється не тільки сама людина як об'єкт, суб'єкт та засіб публічного управління, а й сама методологія публічного управління, її принципи та підходи. Публічне управління в інформаційному суспільстві передбачає у якості об'єкта управління інтелектуальний потенціал людини, спільноти та людства, а не окремі знання, вміння та навички, і навіть не компетенції.

Нині докорінно змінюється мотивація працівників. Загальнодоступність інформаційних ресурсів сприяє формуванню суспільних відносин на основі розвитку, кооперації та реалізації інтелектуального потенціалу окремих осіб та соціальних груп. Саме вибір концептуальних основ науково-освітньої політики становлення інформаційного суспільства сьогодні стає найважливішою і актуальною проблемою публічного управління.

Тому сектор науково-освітньої політики пов'язаний з підходами до її організації у нових політичних, економічних, соціальних та культурних умовах. Сучасна науково-освітня політика покликана стати драйвером, основною рушійною силою розгортання інформаційного суспільства. Вона здатна здійснити інституційний перехід суспільних відносин на інший, принципово новий рівень розвитку.

Такий підхід передбачає докорінну зміну цілей, змісту та структури суспільних відносин, спрямованих на розвиток інтелектуального потенціалу України. Цю наукову проблему слід розглядати у довгостроковому стратегічному аспекті "діалогічної освіти", в якій освіта розглядається як єдність чотирьох аспектів, серед яких такі: діалог особистості з "іншими", що виражається в орієнтації на формування навичок побудови ефективної, неспотвореної комунікації, міжособистісної інтеграції в умовах постсучасної індивідуалізації та ослаблення соціальних зв'язків; діалог особистості з собою, що полягає в орієнтації на самопізнання і самоактуалізацію, вироблення навичок раціонального мислення, здатності формувати власний світогляд в умовах розвитку культурної постсучасності; формування відповідальної, продуктивно мислячої, вільної особи; діалог зі світом природи, орієнтований знайомство з наукою як особливим культурним феноменом, що грає величезну роль у постсучасному суспільстві; формування адекватного уявлення про її специфіку, можливості та обмеження; виховання екологічного мислення, що долає антагонізм "людина — природа"; діалог культур, зумовлений орієнтацією на мультикультуралізм, усвідомлення цінності культурного різноманіття.

Удосконалення індивідуума в таких умовах можливе лише за наявності його здатності до пізнання та відповідної форми самоорганізації, маючи на увазі його самостійність. У даний час зі становленням нового типу екологічної культури, що характеризується фахівцями як постцивілізаційна або природозберігаюча, гуманістична, ноосферна та екоцентрична, основною метою якої є формування вільної, творчої особистості, яка усвідомлює необхідність реалізації умов екологічного імперативу, нова парадигма та реалізація нових моральних ідеалів та цінностей, норм і правил людської поведінки, що спираються на екогуманістичні принципи, що вносять нові обмеження у різні сфери антропогенної діяльності, називається моральним імперативом [1, 2].

Позиція зазначених авторів, на наш погляд, дуже важлива для широкого обґрунтування необхідності нової науково-освітньої парадигми. Важливо те, що вона, насамперед, має екологічний характер, зумовлений виникненням, поширенням та закріпленням екологічного мислення у свідомості сучасників. Це якраз її і відрізняє від попередніх спроб модернізації науково-освітньої політики, продиктованих економічними, соціальними та технологічними змінами. Якщо проаналізувати оригінальну освітню модель з радикальними практичними нововведеннями, основою яких один із творців теорії постіндустріального суспільства вважав світоглядні зміни, зумовлені переходом від консервативно-історичного підходу до радикально-футурологічного [3]. Е. Тоффлер вважав, що освіта повинна мати футу-

рологічні спрямованість та ціле покладання [3]. З позицією Е. Тоффлера не можна не погодитися, оскільки глобальні проблеми сучасності змушують людину дивитися у майбутнє, вирішувати питання завтрашнього дня, а не намагатися зберегти культурно-історичну спадщину минулого. Минуле краще довірити історії та культурі, майбутнє — науці та освіті. Вступ до інформаційної епохи передбачає, що знання стає доступним усім, і це проявляється у виникненні загальної, фундаментальної інформаційно-технічної та практичної освіти. При цьому знання в сучасному типі суспільства покликане культивувати здатність до моделювання, абстрагування та узагальнення як необхідну основу вміння розпізнавати та аналізувати проблеми, що виходять за межі власної спеціалізації.

Необхідно наголосити на існуючому конфлікті сумісності та першочерговості інтересів і цілей держави та освітнього товариства, що призводить до того, що освіта сама собі ставить завдання. Якщо професійне товариство ставить перед собою завдання, отже, воно себе позиціонує не як засіб, інструмент і виконавець, а як мета і замовник. Якщо це дозволяє (і навіть всьляко стимулюється із боку держави й суспільства), отже, можна зробити однозначний висновок про відповідне ставлення до нього, тобто на нього не покладають надії і навіть його не розглядають як засіб суспільного розвитку та інструмент публічного управління.

Окремо можна простежити зв'язок шляху гуманізації суспільства з гуманітарною спрямованістю освіти, покликаної подолати одномірне вивчення людини через призму економіки та управління. Нова концепція освіти повинна спиратися на глобальні цінності, що впливають з їхньої єдності природи, людини і суспільства, взяті в їхньому культурному та національному різноманітті. Отже є всі підстави вважати людину не лише складним об'єктом пізнання, а й її суб'єктом, і навіть методом.

Дуже цікава позиція Майкла Барбера, Кейтлін Доннеллі та Саада Різві, викладена у статті "Океани інновацій: Атлантичний океан, Тихий океан, світове лідерство та майбутнє освіти" [4], де автори висувують гіпотезу про те, що світове економічне лідерство в найближчому майбутньому належатиме Тихоокеанському регіону, перейшовши від Атлантики. Ця гіпотеза лягла в основу розробленої ними нової моделі стимулювання інновацій на різних рівнях, включаючи кожну окрему людину, команд, організацій та суспільства в цілому. Вони вважають, що для того, щоб зробити революцію в освітній системі, надихнути нове покоління і виростити глобальних лідерів, здатних відповісти на виклики ХХІ ст., потрібно об'єднати методи послідовного реформування освіти, що виправдали себе, в кожній країні з передовими ідеями розвитку системних інновацій [4]. Аналізуючи цю позицію треба заперечити, тому що не можна використовувати передовий досвід державних освітніх реформ минулого, які були з дискусійним ступенем достовірності адекватні та ефективні стосовно конкретних часів та обставин, вони не зможуть нічого слушного запропонувати сьогодні. Що ж до тенденції, що намітилася до зміни світового економічного лідерства, то це, безумовно, дуже важливо, однак, нам видається, що набагато важливіше визначити нові, якщо

такі мають місце, центри формування інтелектуального лідерства, якому потрібно здійснити перехід з однієї історичної епохи до іншої.

Щодо загальних тенденцій розвитку науково-освітньої політики у світі, то насамперед слід відзначити швидкі темпи розвитку вищої освіти, масовість вищої освіти. Відбувається також диверсифікація освітніх потреб студентів, що навчаються, що сприяє збільшенню різноманітності освітніх планів та програм, виникненню нових спеціалізацій та спеціальностей, що знаходяться на стику двох або декількох предметних областей знань.

Важливо відзначити, що освіта в сучасному світі, як зазначав генеральний директор ЮНЕСКО Фредеріко Майор [5], формується за подобою нескінченного всесвіту, де схрещуються і взаємно збагачуються процеси безперервного творіння. Ця метафора блискуче ілюструє нескінченний потік інформаційного простору, який сучасне людство починає усвідомлювати в масовому порядку як середовище свого проживання. Поряд із виникненням єдиного освітнього простору, що передбачає інтернаціоналізацію освіти, визнання дипломів, наукових ступенів та кваліфікацій; реалізацію багатоступінчастої структури вищої освіти, удосконалення та розвиток європейських стандартів якості освіти, Болонська декларація, підписана державними міністрами освіти 29 країн Європи 19 червня 1999р. (зараз 48 країн-учасниць Болонського процесу), до 2010 року передбачала створення єдиного європейського освітнього простору, покликаного розширити можливості працевлаштування випускників ЗВО, підвищити мобільність фахівців та забезпечити їхню конкурентоспроможність на світовому ринку праці. Крім того, кардинальна зміна вимог до підготовки спеціаліста для економіки на основі інтеграції виробничої, дослідницької, проектно-конструкторської та освітньої діяльності ініціювала створення експериментальних виробництв, націлених на розробку нових, ефективніших технологій, що забезпечують підвищення якості продукції.

Виходячи з того, що сьогодні інтелектуальний потенціал визначається освоєнням нових типів мислення, розвитком нових видів діяльності, створенням нових технологій, докорінно змінюється роль науки і освіти, які покликані забезпечувати перехід людства до нової історичної епохи — епохи вирішення глобальних проблем.

Вибір концептуальних підстав формування науково-освітньої політики в умовах розгортання інформаційного суспільства, сьогодні спирається на розробку нових підходів до публічного управління стратегічним розвитком інтелектуального потенціалу держави. Особливо важливою та актуальною на сьогодні є проблема виникнення нової парадигми та методології публічного управління — глобальної науково-освітньої політики. Розвиток інформаційного суспільства, суспільства, заснованого на знаннях, демократичні цінності, побудова правової держави в умовах ринкової економіки — ці та багато інших чинників змушують систему державного управління, громадські організації та бізнес-спільноту принципово переглядати роль та місце науки та освіти у соціально-економічному розвитку країни. Значні зміни у політичній та економічній ситуації суттєво позначили-

ся на стані науково-освітньої сфери, яка є основою інноваційного розвитку інтелектуального потенціалу. Інтенсивне розширення єдиного інформаційного простору, розвиток інтелектуального підприємництва, вдосконалення ресурсного забезпечення наукомістких виробництв, активне застосування передових технологій, впровадження високопродуктивного обладнання, використання нових матеріалів із заданими властивостями, дисемінація кращих практик реалізації інноваційних проектів та програм, об'єднання стратегічних партнерів є чинниками інновацій до зміни науково-освітньої парадигми, до її концептуального оновлення.

Державна науково-освітня політика в усіх країнах світу, як правило, спирається на нормативно-правові документи та публічні заяви відповідальних керівних органів державної влади, підготовлені з урахуванням громадської думки, експертних оцінок лідерів професійної спільноти, виходячи з внутрішньо — та зовнішньополітичних контекстів та інтересів, та є завданням державного устрою вищого порядку.

Розвиток інформаційного суспільства торкнувся всіх без винятку сторін життя людини, проникнувши в цілі, принципи, зміст і структуру науково-освітньої сфери, що гостро потребує якнайшвидшого реагування, стандартних заходів щодо її оновлення. Новий тип суспільства передбачає новий тип суспільних відносин, заснований на інших пріоритетах, підходах та принципах. Інституціоналізація існуючої науково-освітньої сфери потребує виникнення нової парадигми та методології публічного управління. В даний час вже очевидно, що оновлення нормативно-правової бази державного регулювання, зміна принципів відбору та структурування змісту, оптимізація ресурсного забезпечення та стандартизація процесів управління якістю є паліативними заходами, що дозволяють ненадовго відстрочити корінний перелом ситуації. З цього випливає, що науково-освітня сфера потребує розвитку: вона не може і не повинна розвиватися за довільною онтогенетичною прямою, її необхідно привести у відповідність до актуальних проблем людства, які мають глобальний характер. Також багато залежить від активності та відповідальності академічної спільноти.

Нині масова професійна освіта має всі необхідні умови, щоб стати сектором ринкової економіки, де реалізація найважливішої функції соціальної, побутової та трудової адаптації учнів, поступається місцем освітній послугі, що спрямована на формування інноваційної HR-індустрії: на професійні відбір, навчання, розвиток, працевлаштування та адаптацію персоналу.

На даний час поки відсутні дієві механізми публічно-приватного партнерства та ділового співробітництва влади, суспільства, бізнесу та академічної спільноти у науково-освітній сфері. Чинників, що впливають на формування та уточнення цілей державної науково-освітньої політики більш ніж достатньо: це і стан зовнішньої та внутрішньої політики, і динаміка демографічного та соціально-економічного розвитку держави та її регіонів, і формальні (звітні) показники ефективності діяльності органів державної влади, і характеристика інноваційного прориву в фундаментальних та прикладних наукових розробках, і громадська думка, і ресурсні можливості території, і якість життя населення та бага-

то іншого. Основою науково-освітньої сфери традиційно вважається система безперервної передачі досвіду.

Основні принципи та підходи до формування нової парадигми націлені на створення "мислячого світу", на зміцнення ноосфери, на відведення керівної ролі в управлінні інтелектуальному лідерству.

Говорячи про цілепокладання, необхідно враховувати, що по-справжньому його суб'єктами в інформаційному суспільстві можуть виступати лише людина та людство. Ключові аспекти змісту науково-освітньої політики в умовах становлення та розвитку інформаційного суспільства, на наш погляд, передбачають появу та просування відповідних державно-управлінських рішень, спрямованих на розвиток сучасної освіти, науки та інформаційного простору. Науково-освітня політика має запропонувати ефективні рішення та інструменти у відповідь на виклики глобальних проблем сучасності.

Моделі формування та реалізації науково-освітньої політики в умовах інформаційного суспільства є історично сформованими системами публічного управління, націленими на розвиток національного інтелектуального потенціалу засобами науки та освіти. Серед них насамперед слід виділити Американську, Японську, Західноєвропейську, Південно-Східноазійську, Індійську, Китайську. Кожна з вказаних моделей передбачає свою власну методологію публічного управління: так, у США особливий акцент робиться на прямолінійність, тиск, прагматизм та ін., головним критерієм є ефективність управління; у Японії справа діаметрально протилежно, ділова взаємодія будується на взаєморозумінні, довірі, зміцненні дружніх і споріднених відносин, на чільне місце ставиться розвиток довгострокового партнерства на основі "обробітку" довірчих взаємовідносин. Західноєвропейська модель публічного управління є гібридом, що поєднує в собі якості Американської моделі і великої західноєвропейської культурно-історичної спадщини. Що стосується Південно-Східноазійської, Індійської, Китайської, Бразильської моделей управління в контексті становлення інформаційного суспільства, то слід зазначити, що хоча цілком певні зачатки їхнього розгортання є, однак, перелічені держави та регіони поки що тільки переходять до нової парадигми.

До механізмів формування та реалізації науково-освітньої політики, як до складно організованих систем забезпечення переходу до інформаційного суспільства засобами модернізації науки та освіти, слід віднести такі: уникнення, поступка, суперництво, компроміс та співробітництво — кожен з яких передбачає свою методологію організації, проведення та просування науково-освітньої модернізації. Важливо відзначити, що зазначені механізми визначають тип взаємодії інтелектуальних лідерів, неконформістів, носіїв світогляду інформаційного суспільства, з одного боку, та конформної більшості, що має світогляд, характерний для поточної історичної епохи, з іншого. Різні ідеї-пропозиції неконформістів-реформаторів викликають різноманітні реакції у більшості конформістів, які можна описати перерахованими типами механізмів. Науково-освітня модернізація є процесом перетворення суспільно-історичного процесу, яка змінюється невидимою стадією становлення нового порядку та накопичення чергових протиріч, що перешкоджають подальшому роз-

витку цього порядку. Науково-освітня політика передбачає розробку, реалізацію та просування стратегічних рішень, спрямованих на формування умов переходу до нової культурно-історичної парадигми. Виходячи з цього, на наш погляд, необхідно наголосити на важливості створення інституційної основи нової методології.

Розробляючи нову концептуальну модель цілепокладання, необхідно передбачити її інституційну основу, інакше всі сформульовані принципи та підходи не будуть реалістичними, оскільки не відображатимуть реальний стан ресурсного потенціалу науково-освітньої сфери в контексті його використання як інструменту інноваційного розвитку. Так, проведений аналіз взаємозв'язку між існуючими цілями розвитку науково-освітньої сфери та їх концептуальними підставами показав, що ключовою проблемою є кардинальна зміна інституційної основи: потрібне фундаментальне переосмислення ролі та місця професійної освіти (як головної платформи науково-освітньої політики) у становленні нової культурно-історичної парадигми, необхідна принципово інша структурно-функціональна організація існуючих публічних інститутів.

Ми пропонуємо розглянути інноваційні підходи до модернізації професійної освіти, що поєднує систему вищої, середньої та додаткової професійної освіти та має потужний науково-педагогічний потенціал. Говорячи про розвиток та капіталізацію інтелектуального потенціалу, як про обов'язкову умову вступу до інформаційного суспільства в умовах розвитку економіки знань, ми розуміємо, що потрібне повне залучення студентів та науково-педагогічний персонал вищої освіти до фундаментальних досліджень. Це дозволить зберегти наявні у ЗВО наукові школи, виростити нове покоління дослідників, орієнтованих на потреби інноваційної економіки. Фундаментальні наукові дослідження мають стати найважливішим ресурсом та інструментом набуття студентами компетентностей пошуку, аналізу, освоєння та оновлення інформації нового покоління.

Інноваційна модель дослідницького університету нового покоління цілком і повністю, на нашу думку, повинна спиратися на інтелектуальне лідерство академічної спільноти та забезпечувати оптимальні умови для побудови індивідуальної професійної освітньої траєкторії за допомогою реалізації ідеї безперервної освіти "через все життя". Саме дослідницькі університети, на наш погляд, здатні стати точками розвитку інноваційної економіки, зосередивши та розкривши лідерський потенціал академічної спільноти. Тоді й тільки тоді наука ЗВО стане основою випереджувачого, збалансованого, рівномірного соціально-економічного розвитку. У структурі кожного дослідницького університету кластерного типу, на наш погляд, має бути реалізована ідея безперервної професійної освіти, починаючи від профільної середньої професійної освіти, закінчуючи підвищенням кваліфікації експертів та підготовкою кадрів вищої кваліфікації (аспірантів та докторантів), що характеризується загальним прагненням до формування нової глобальної архітектури мислення.

ВИСНОВКИ

Це означає, що університет має бути інтелектуальним ядром науково-освітньо-виробничого кластера,

визначаючи стратегію розвитку науково-освітньої сфери в умовах консолідованої взаємодії стратегічних партнерів. Нині потрібні саме класичні (за своїм змістом) університети, а не галузеві інститути, якщо йдеться про розвиток інформаційного суспільства. Галузеві інститути, що спеціалізуються на підготовці висококваліфікованих кадрів для різних сфер економіки, на нашу думку, є симптомом (атрибутом) індустріального суспільства, сьогодні вони не вирішують проблеми, що стоять перед людством, що кореняться не в недоліках технологій або робочих рук, а в гострому дефіциті інтелекту, що виявляється у нарощуванні потенціалу глобальних проблем сучасності, розвитку інфантізму, фальсифікації цінностей та смислів.

Література:

1. Морозова Л. П., Бондарчук А. О., Варук Ю. С. Роль екологічних цінностей у формуванні екологічної культури особистості. *Young Scientist*. 2017. № 11 (51). С. 46—50.
2. Перга Т.Ю. Екологічна культура та становлення цінностей сучасного суспільства. Еволюція цінностей в епоху глобалізації: збірник наукових праць. К.: "ДУ Інститут всесвітньої історії НАНУ", 2019. С. 184—192.
3. Тоффлер Э. Шок будущего. М.: АСТ, 2001. 560 с.
4. Rizvi S., Donnelly K., Barber M. Oceans of innovation: The Atlantic, the Pacific, global leadership and the future of education. The Progressive Policy Think Tank. 23.08.2012. URL: <https://www.ippr.org/publications/oceans-of-innovation-the-atlantic-the-pacific-global-leadership-and-the-future-of-education> (дата звернення: 10.09.2022).
5. Томский Г.В. Возможности усиления и развития системы ЮНЕСКО. *Concorde*. 2019. № 3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vozmozhnosti-usileniya-i-razvitiya-sistemy-yunesko/viewer> (дата звернення: 10.09.2022).

References:

1. Morozova, L. P., Bondarchuk, A. O. and Varuk, Yu. S. (2017), "The role of ecological values in the formation of the ecological culture of the individual", *Young Scientist*, vol. 11 (51), pp. 46—50.
 2. Perha, T. Yu. (2019), "Ecological culture and formation of values of modern society", *Evolutsiya tsinnostey v epokhu hlobalizatsiyi*, pp. 184—192.
 3. Toffler, E. (2001), *Shok budushchego* [Future shock], AST, Moskva, Russia.
 4. Rizvi, S., Donnelly, K. and Barber, M. (2012), "Oceans of innovation: The Atlantic, the Pacific, global leadership and the future of education", *The Progressive Policy Think Tank*, [Online], available at: <https://www.ippr.org/publications/oceans-of-innovation-the-atlantic-the-pacific-global-leadership-and-the-future-of-education> (Accessed 10 September 2022).
 5. Tomskiy, G.V. (2019), "Opportunities to strengthen and develop the UNESCO system", *Concorde*, [Online], available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/vozmozhnosti-usileniya-i-razvitiya-sistemy-yunesko/viewer> (Accessed 10 September 2022).
- Стаття надійшла до редакції 05.10.2022 р.*